

Landschapswandeling

Boembeke - Bostmolen - Vijverbossen - Roborst - Rozebeke

Opzet

Met deze wandeling wil vzw Boembeke de omwonenden, de wandelaars en de toevallige passanten op een aangename manier iets over het landschap in haar diverse aspecten vertellen. Deze wandeling is een eerste van een reeks wandelingen die elk zullen vertrekken vanaf de Boembekemolen.

Een landschap is als een veeldimensionaal boek. Het bevat verschillende hoofdstukken en heeft een schrift dat je gaandeweg leert lezen. Eén hoofdstuk handelt over het fysische landschap waarin de natuur een prominente rol speelt. De hoofdstukken geschiedenis, het sociaal-culturele en het economische zijn andere dimensies die het boek vervolledigen. Al deze hoofdstukken verwijzen naar elkaar en maken het tot een boeiend geheel. Tijdens de onderstaande tekst ontmoet je meerdere hyperlinks. Via die weg ontdek je weer een stukje uit dat veeldimensionale boek.

[<het fysische landschap>](#) < [de landbouw](#) >

Het landschap blijft steeds in beweging en evolueert. Hierbij is het de kunst van de mens om het evenwicht tussen deze verschillende hoofdstukken te bewaren. Daarom vinden wij het belangrijk dat de mens haar landschap kent. Onbekend maakt onbemind.

Situering

We bevinden ons hier in de Vlaamse Ardennen in de vallei van de Zwalm. De Zwalm is een van de belangrijkste rivieren van de Vlaamse Ardennen. Deze rivier is vrij uniek in Vlaanderen omdat ze op een afstand van amper 19 km een hoogteverschil overbrugt van 60 m. Hierdoor heeft zij veel energie in zich. Ze heeft tevens een bekken van 155 km² waardoor een behoorlijk debiet verzekerd is. Daar maakte de mens in het verleden dankbaar gebruik van.

[<de watermolens>](#)

De wegbeschrijving van de wandeling

De wandeling is 11km lang. Ze is langs de weg grotendeels gemarkeerd met wit/groene streepjes; zij is op de kaart aangeduid met een volle groene lijn (stippellijnen geven er aan waar je de route wat kan inkorten – plaats van inkorten aangeduid door * in de wegbeschrijving).

Vertrekpunt: de Boembekemolen te Michelbeke, Boembeke z/n.

[<de Boembekemolen>](#)[<de vistrap>](#)

Met onze rug naar de molen (aan de kant van het pleintje) nemen we op 50m voor ons het Mijnwerkerspad, rechts van de weg.

[<het Mijnwerkerspad>](#)

Een honderd tal meter verder gaan we de Zwalm over (recht door). Even verder hebben we aan de rechterzijde een klein perceel met een hakhoutbos, aangeplant door Natuurpunt zwalm.vallei. Dit gebeurde met autochtoon plantmateriaal.

[<het Mijnwerkerspad - maaibeheer>](#) [<autochtone bomen en struiken>](#)

Zowat een kilometer verder gaan we onder een oude koebrug door (recht door).

[<de koebrug>](#)

Op het einde van het wandelpad (dit is aan de kleine parking langs de Slijpstraat) gaan we links. Achter de eerste hoeve aan de rechterzijde zien we een oude kaphaag van Haagbeuk.

[<kaphaag>](#)

Hier volgen we de Slijpstraat tot een haakse bocht naar links. Daar verlaten we even de weg om onder de brug door een kijkje te gaan nemen. Daarop keren we terug en vervolgen we de Slijpstraat.

[<wachtbekken>](#)

Wat verder kruisen we de Traveinsbeek (recht door). Aan het eerste kruispunt lopen we even naar links tot in de buurt van de Bostmolen, om daarna op onze stappen terug te keren en de Slijpstraat verder te vervolgen tot een grote weg (Zottegemsesteenweg).

<[de Bostmolen](#)>

Aan de grote weg nemen we rechts om 50m voorbij de spoorweg links een zijstraat te nemen: Kleie.

<[Kleie](#)>

We wandelen tot aan het laatste huis en slaan daar voorbij rechts af. We volgen hier een pad tot aan de straat, 200 meter verderop (Kluisstraat). Aan de Kluisstraat gaan we links en volgen haar tot aan de Knutsegemstraat. We slaan hier links het karrenspoor in. Rechts van ons zien we enkele mooie knotbomen van Haagbeuk. We volgen het karrenspoor en gaan doorheen het bos.

<[knotbomen en hakhoutbos](#)>

Als we uit het bos komen lopen we de Zwalm over. Honderd meter verder (T) gaan we naar rechts de Koedrevestraat in. Op het einde van deze straat gaan we rechts (* *vanaf hier kan je eventueel de wandeling wat inkorten – zie kaart*) tot net voor de brug aan de Zwalm die we hier stroomafwaarts (links) volgen tot net voor het waterzuiveringstation. Links van ons liggen de Vijverbossen. Daar gaan we links, om op de verharde weg rechts te nemen.

<[waterzuiveringstation](#)>

Aan de Bruggenhoek nemen we links, dwarsen de spoorweg en gaan daar recht door (Herpelstraat) tot aan de eerste straat rechts die we volgen tot aan de eerste straat links (Fonteinstraat). Die blijven we volgen tot in het dorp van Roborst. Net voor het dorp zien we links beneden waterkersgrachten liggen.

<[waterkers](#)> <[dorp Roborst](#)>

In de Borstkouterstraat aangekomen gaan we onmiddellijk links. Net voor de kerk gaan we rechts de Machelgemstraat in. Langs heen het eerste deel van deze straat staat een lange muur waarachter een kasteelpark ligt.

<[kasteelpark en neerhof te Roborst](#)> <[6 kerken](#)>

We gaan verder in de Machelgemstraat en dwarsen de Zottegemsesteenweg. Op het einde van de straat gaan we rechts af en volgen de Groenstraat tot aan de eerste straat rechts (* *vanaf hier kan je eventueel de wandeling wat inkorten – zie kaart*) die we tot aan het volgende kruispunt blijven volgen (Kamperstraat). Nog voor de Kamperstraat zien we aan de rechterkant de silhouet van een stenen molen, de Koutermolen.

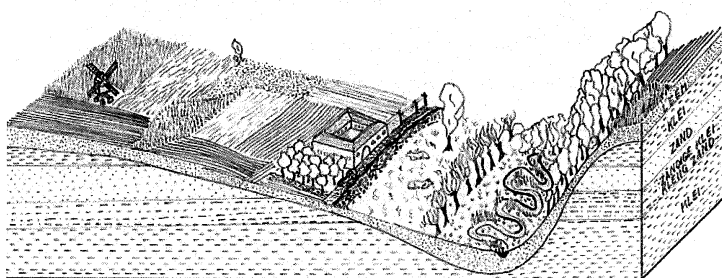
<[Koutermolen](#)>

De Kamperstraat gaan we links in om aan de 1ste straat links te nemen, waardoor we terug naar de dalbodem van de Zwalmvallei gaan. Op dit ogenblik ligt achter ons de kerk van Rozebeke. Aan de volgende T zijn we terug in de Groenstraat gaan we naar rechts. Op het einde daarvan (T) gaan we naar links om bij de einde (T) links te nemen en terug bij de Boembekemolen aan te komen.

<[kerk Rozebeke](#)>

Het fysische landschap

De Zwalm heeft zich gedurende miljoenen jaren ingegraven in het plateau. Dit plateau is opgebouwd uit

SCHETS VAN EEN ASYMMETRISCH DAL

schets van een asymmetrisch dal (tekening J. Janssens)

een opeenstapeling van geologische klei- en zandlagen. Door hun verschillende eigenschappen met betrekking tot het water spelen zij een belangrijke rol in ons huidige landschap. De kleilagen zijn ondoordringbaar voor het water, de zandlagen kunnen heel wat water ophouden. Daar waar de lagen werden doorsneden door de Zwalm en haar talrijke zijbeken ontstonden bronnen. Deze bronnen bevonden zich daarom meestal op dezelfde hoogtes.

Gedurende de laatste ijstijd, van 110.000 jaar tot 11.000 jaar teug, werden deze geologische lagen bedekt met zand en leem afkomstig vanuit het barre noorden. In het noorden van Vlaanderen werden deze lagen bedekt met zand, zuidelijker werd dit zand steeds lemiger. In onze treek is de deklaag zandlemig tot lemig.

De boven- en middenloop van de Zwalmvallei is asymmetrisch. De oostelijke en zuidoostelijke dalwanden zijn steile hellingen. De westelijke en noordwestelijke dalwanden zijn zwakhellend. Dit is het gevolg van verschillende klimatologische factoren gedurende de ijstijden. De winden waaiden gedurende de laatste ijstijd hoofdzakelijk uit het noordwesten tot het westen en het zandleem en leem werd aan de windstille zijde van de vallei afgezet. Ook was de sneeuwval aan de windstille zijde groter. Door de oriëntatie ten opzichte van de zon smolt de sneeuw ook veel regelmatig op de zuidwestelijke georiënteerde hellingen waardoor de erosie-impact er veel kleiner was dan op de andere valleiwanden.

Aan de Boembekemolen is dat verschijnsel duidelijk merkbaar. Ten oosten van de molen begint onmiddellijk een steile klim langsheen de Langendries (tot 10%) terwijl de helling aan de andere valleiwand veel minder steil (2.5 tot 5%) is.

[<boven><wandeling>](#)

De landbouw

De vruchtbare zandleemgronden werden al vroeg in de geschiedenis in gebruik genomen als landbouwareaal. Al ten tijde van de Romeinen kende de streek belangrijke landbouw en een handelsnederzetting, de vicus Velzeke. Keizer Augustinus verbond Velzeke met de regionale hoofdstad Bavay met een heerweg. Hoewel er geen onmiddellijke sporen teruggevonden zijn gaat men er van uit dat in de buurt van Boembeke de heerweg de Zwalmvallei kruiste. Het tracé van Bavay tot in Nederbrakel bestaat nog. Na de val van het Romeinse keizerrijk raakte de streek ontvolkt.

Het landschap werd gedomineerd door de natuur, enkel rond de nieuwe Frankische nederzettingen had men een cultuurlandschap van akkerland. Dit waren de oudste kouters. Pas vanaf de 11de eeuw werd meer terrein omgezet in landbouwgrond en kreeg de streek haar huidig karakter. De open kouters liggen op de hoger gelegen delen. Aan de rand van die kouters bevindt zich de bewoning en op de lager gelegen delen heeft het landschap een coulissekarakter. Dit wil zeggen dat de weilanden en hooilanden zijn afgeboord met hagen en houtkanten, net als de boomgaarden, de groentetuinen en de driesen waar 's nachts het vee werd 'gestald'. Hierdoor heeft het landschap in de valleien een gesloten karakter. Dit wordt nog versterkt door de restbosjes in de vallei.

[<boven><wandeling>](#)

De watermolens

Door haar sterk verval was de Zwalm zeer geschikt voor de bouw van watermolens. Op de Zwalm en haar bovenlopen stonden tot voor 150 jaar 10 watermolens. Vanaf de monding was de Boembekemolen de zevende watermolen.

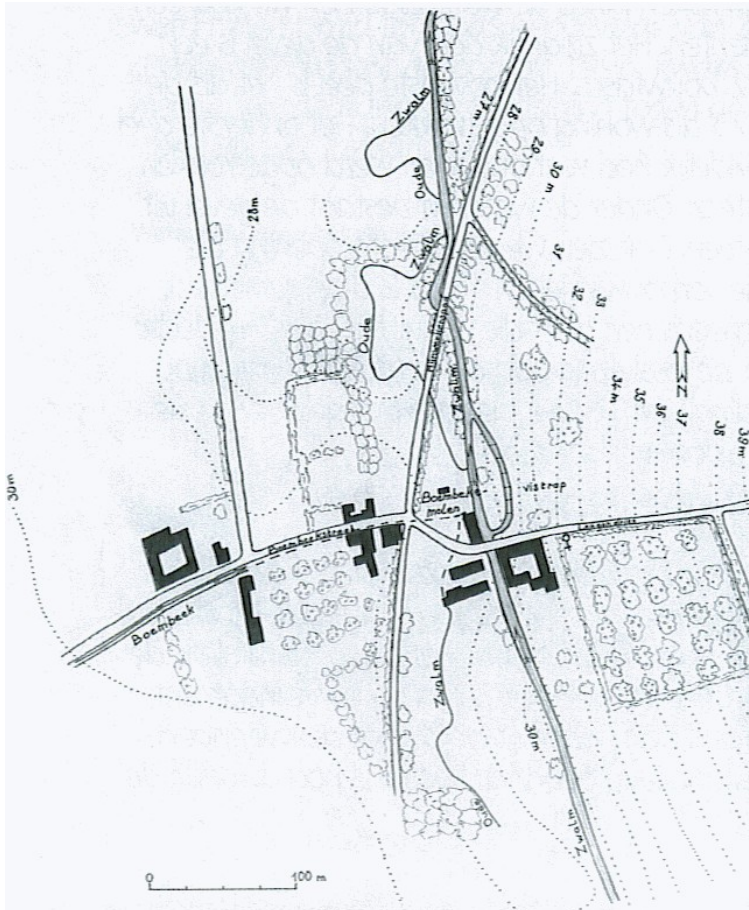
Aanvankelijk waren dit onderslagmolens, het water liep onder een rad door en bracht het rad in beweging. Om voldoende debiet te hebben werd vaak de rivier stroomopwaarts afgedamd en werd de vallei daar onder water gezet. Nadat men voldoende water had opgespaard werd het water onder het rad door gestuwd. De molen stond toen nog aan de natuurlijke loop van de rivier, maar in de vallei was er veelal al een dam aangelegd voor de bouw van een spaarbekken.

[<boven><wandeling>](#)

De Boembekemolen

De Boembekemolen - van onderslagrad naar bovenslag

De huidige Boembekemolen is een bovenslagmolen, net als de andere resterende watermolens langsheen de Zwalm. In oorsprong waren zij evenwel allemaal uitgerust met een onderslagrad. Pas in de loop van de geschiedenis werden zij omgezet naar een bovenslagmolen. Dit is een molen met een rad waar het water boven over het rad wordt geleid. Door de val van het water en haar snelheid is het rendement van een bovenslagmolen veel hoger. Hiervoor was echter een grote ingreep nodig in de vallei. Ter plaatse van het waterrad was er een verval van minstens 2 meter nodig. Om daar toe te komen werd de rivier stroomopwaarts tegen de valleiwand aan gekanaliseerd. Hierdoor is er veel minder verval in het gekanaliseerde deel. Het einde van dit kanaal krijgt daardoor evenwel een groot verval als het water terug in haar natuurlijke loop stort. Wanneer de omschakeling en de bijhorende werken aan de

omgeving van de Boembekemolen (tekening J. Janssens)

waarde heeft.

De Boembekemolen - de waterzijde - zuidelijk deel (woonhuis)

Wanneer we gaan kijken aan de waterzijde zien we nog een aantal oude elementen. Het zuidelijk deel van de gevel in een blinde muur met 2 bouwfases. Het bovenste deel is net als de straatgevel in 1925 opgetrokken. Het onderste deel van de gevel is duidelijk heel wat ouder en werd opgetrokken in rode veldovensteen. Onder de waterlijn bestaat de gevel uit Balegemse zandsteen. Ook zien we een vensteropening die vermoedelijk bij de verbouwingen in 1925 is dichtgemetseld. In de gevel zit een deur die vanuit het molengedeelte toegang geeft tot de lossluizen. Van de molen, zoals we die zien op de oudste afbeelding van 1623, bleef vermoedelijk enkel de kelder onder het woonhuis bewaard.

Boembekemolen - middendeel (foto J. François)

van eind 19de eeuw had de molen een zadeldak dwars op de beek.

Boembekemolen gebeurden is nog niet achterhaald. Op een landmeterkaart van 1624 staat de molen nog afgebeeld als een onderslagmolen. De molen zoals afgebeeld op deze kaart is nog moeilijk te herkennen. Stroomopwaarts kan je in de *meersen* achter het huidige molenaarshuis nog de natuurlijke loop van de Zwalm herkennen in het microreliëf. Onder de weg ten westen van het woonhuis ligt nog een brug die de oude loop verbindt met de huidige beek.

De Boembekemolen - het huidig uitzicht

De molen bestond tot 2002 uit 3 delen: een woonhuis, de eigenlijke molen en een loods. Het woonhuis werd in de jaren '50 omgevormd tot graansilo. Het dak van de loods stortte in op 27 januari 2002.

Het middendeel is de eigenlijke molen. Het huidig uitzicht dateert van 1945. De gevel aan de westzijde werd toen opgetrokken in een rode fabriekbaksteen die toen zeer populair was, maar geen historische

De Boembekemolen - de waterzijde - het middendeel

De watergevel van de oorspronkelijke watermolen bevindt zich tussen het voormalige woonhuis en de opening waar de dieselmotor staat. Net als bij het woonhuisje is de watergevel opgetrokken in veldovensteen op een fundament van Balegemse steen. Ook hogerop werd voor de buitenbekleding heel wat natuursteen gebruikt. Rechts is nog duidelijk de aansluiting te zien met de vroegere gevel langs de woelkom (waterbuffer achter de molen). Het huidige zadeldak loopt evenwijdig met de Zwalm. In het dak zit een dakkapel om de overbrenging van de dieselmotor op het raderwerk van de molen te realiseren. Een klein deel ervan steekt nog uit. Tot voor de verbouwingen

De Boembekemolen - de waterzijde - noordelijk deel

Rechts van de molen werd tussen 1870 en 1887 een tweede woonhuis gebouwd. Hiervoor werd de woelkom gedempt, wat de stabiliteit niet ten goede kwam. In de jaren '50 werd in het woonhuis een cilindermaalderij geïnstalleerd. Tengevolge van zware en diepe graafwerken naast de loods in 1996 kwam de stabiliteit nog meer in het gedrang. Het dak van de loods ging tegen de vlakke bij de storm van 27 januari 2002.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

De vistrap – de vismigratielooop

Migratiemogelijkheden voor vis zijn een randvoorwaarde voor het in stand houden van hun populaties. In waterlopen kunnen allerlei hindernissen aanwezig zijn waardoor vissen niet de gewenste habitat kunnen bereiken die noodzakelijk zijn voor bijvoorbeeld de paai of voor de overwintering. De stuwen en de watermolens op de Zwalm creëren elk een niet te overbruggen hindernis. Om dit op te lossen maakt men gebruik van een vistrap, zoals aan de Boembekemolen, of van een vismigratielooop, zoals aan de Bostmolen.

vistrap aan de Boembekemolen (foto J. François)

Ten oosten van de Boembekemolen werd in 1996 een vistrap aangelegd. Door in de betonnen loop dwarse hindernissen in aan te brengen ontstaan zones waar het water minder snel stroomt waardoor de vis zich makkelijker stroomopwaarts kan verplaatsen. Vanuit de stille zones kan hij als het ware trap voor trap stroomopwaarts zwemmen.

In 2005 werd ter hoogte van de Bostmolen een vismigratielooop gerealiseerd. Anders dan een vistrap krijg je hier veel meer het gevoel van een natuurlijke waterloop. Bij een vismigratielooop ter hoogte van watermolens streeft men er veelal naar de oorspronkelijke loop van de waterloop te herstellen.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Het Mijnwerkerspad

Ten westen van de Boembekemolen ligt we het Mijnwerkerspad. Het pad kreeg zijn naam naar de 'fost'trein die dagelijks mijnwerkers uit onze streek naar de Borinage voerde. In 1963 werd de spoorverbinding afgeschaft omdat zij haar economische functie had verloren. Later werd op de verlaten spoorweg de huidige fiets- en wandelroute aangelegd. Aan het begin van het pad zie je nog resten van betonnen platen en een ophoging waar eens een stationnetje stond. Het Mijnwerkerspad loopt over grote afstand parallel met de Zwalm en is op die wijze een ideaal pad om van het natuurgebied Middenloop Zwalm te genieten.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Mijnwerkerspad (foto J. François)

Het Mijnwerkerspad - maaibeheer

Het Mijnwerkerspad is eigendom van de gemeenten waarin het gelegen is. De gemeenten Zottegem en Brakel hebben het beheer van de bermen overgelaten aan Natuurpunt, afdeling zwalm.vallei. Op verschillende tijdstippen van het jaar worden diverse delen van de bermen gemaaid om zo soortenrijke bermen te bekomen. Het is belangrijk om steeds het maaisel af te voeren. Zo wordt de bodem een stukje

Reuzenbalsemien (foto D. Decleire)

schraller waardoor soorten zoals o.m. brandnetel worden teruggedrongen, maar andere waardevolle planten terug groeikansen krijgen.

Een blik over de brugreling is beslist de moeite. In het voorjaar kan je hier op de steile oevers onder de populieren de Paarse Schubwortel zien. In de zomer worden de oevers gedomineerd door de welig tierende Reuzenbalsemien, met haar overvloedig aantal witte en paarse bloemen, een paradijs voor de insecten. De Grote Gele Kwikstaart scheert hier nagenoeg het gehele jaar over het water en de IJsvogel kan je hier ook, mits wat geluk, waarnemen. Vanaf mei kan je hier hoog in de bomen de Wielewaal horen maar slechts weinigen hebben het geluk hem te zien.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Autochtone bomen en struiken

Vaak worden de in ons land verkochte planten gekweekt met zaden uit Zuid- Europa of Turkije, omdat daar de plukkers minder betaald moeten worden. Deze zuidelijke planten staan echter vroeger in blad, bloei en zaad. Voor de fauna en flora die met die planten samenleven is dit soms een kwalijke zaak omdat ze bvb niet op het gepaste moment hun voedsel vinden. Ook zijn de ingevoerde planten minder bestand tegen de klimatologische omstandigheden en zijn ze minder immuun voor de ziekten uit deze regio. Gedurende eeuwen heeft de lokale flora en fauna zich op elkaar afgestemd. Vreemde soorten verstoren niet zelden dit evenwicht. Het verdwijnen van de autochtone soorten leidt tevens tot een genetische verarming. Daarom streeft Natuurpunt ernaar om zoveel mogelijk autochtoon plantmateriaal te gebruiken. Vrijwilligers van Natuurpunt verzamelen trouwens jaarlijks vruchten en zaden van moederbomen en –struiken. Vaak in kleine landschapelementen zoals hagen en houtkanten of in eeuwenoude hakhoutbosjes. In de Vlaamse Ardennen zijn de nagenoeg 100% zeker autochtone bomen en struiken geïnventariseerd.

Aan de overzijde is een oude meidoornhaag hersteld. Tot voor 50 jaar waren de hagen massaal in het landschap aanwezig. Zij hadden voornamelijk de functie als veekering. De prikkeldraad bestond tot voor 100 jaar niet . De hagen bestonden bij voorkeur uit doornige struiken, in hoofdzaak meidoorn. Andere soorten zoals Sleedoorn, Hazelaar, Es en Hondсроos vestigden zich er spontaan tussen.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

koebrug (foto D. Decleire)

Het Mijnwerkerspad - de koebrug

Toen de spoorweg nog in gebruik was, konden de boeren hun vee over de brug naar de lager gelegen meersen brengen.

Sinds de aanleg werd de spoorweg een aantal malen vernieuwd. Door het toevoegen van nieuwe stenen tussen de dwarsliggers kwamen de sporen telkens hoger te liggen. Dit had als gevolg dat de trein niet meer onder de brug door kon. Dit wist men te verhelpen door de brug die op de gemetste pijlers ligt te verhogen met 4 betonnen blokken.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Kaphaag

Een oude kaphaag van Haagbeuk komt enkel in de Vlaamse Ardennen voor. Het is een knotbomenrij met een tussenafstand van 0,3 tot 1 meter en waar de kaphoogte tussen de 1.3 meter en de 2 meter varieert. De meeste kaphagen bestaan uit Gewone Es of Haagbeuk, soms Veldesdoorn. Vroeger dienden de jonge tenen als wintervoer voor het vee. Recenter werd het hout vooral als geriefhout (allerhande stelen) en uiteraard als brandhout gebruikt.

[<boven><wandeling>](#)

Wachtbekken

Het wachtbekken dat in de vallei van de Traveinsbeek ligt dient om het water bij hevige regenval maar met mondjesmaat in de Zwalm te laten stromen. Hierdoor kan het waterniveau van de Zwalm beter geregeld worden om overstromingen tot een minimum te herleiden.

Op heden zijn wachtbekkens en hun uitlaatconstructie zo ontworpen dat zij geen belemmering vormen voor migrerende vissen (zie ook 'de vistrap – de vismigratieloop').

[<boven><wandeling><de vistrap>](#)

Bostmolen (foto D. Decleyre)

Bostmolen

Hier stonden vroeger 2 molens. De Borstmolen dateert vermoedelijk van 1630 en was een korenwatermolen.

In 1877 werd er een stoommachine geplaatst.

In de Bostmolen stopten de maalactiviteiten in 1966.

Thans is de molen ingericht als taverne maar het raderwerk is er nog aanwezig. Buiten kan je het rad en de woelkom achter de molen bezichtigen. Bij de schutbalken aan de beek staat op een ingemetselde zandsteen het jaartal 1785.

Aan de overzijde van de molen stond ooit een tweede watermolen. Daar werd olie geslagen. De molen werd in 1933 evenwel uit gebruik genomen en enkele jaren later afgebroken. Nadien kwam er een ander gebouw, nu Taverne het 'Brugske'. De afleidingsbeek naar de

vroegere molen werd gedempt, het brugske erover dichtgemetseld.

[<boven><wandeling>](#)

Kleie (foto D. Decleyre)

De Kleie

De Kleie verwijst naar de kleiige ondergrond, die hier op de steile wand van de vallei niet diep zit. De klei in de ondergrond is ondoordringbaar. Het water dat boven deze kleilaag in de ondergrond zit komt op deze hoogte van de valleiwand aan het oppervlak als kleine bronnen. Toen er nog geen sprake was van leidingwater waren dit de ideale plaatsen om zich te vestigen. Zo ontstonden er bronstraten, een aaneenschakeling van huizen op dezelfde hoogte tegen de valleiwand.

[<boven><wandeling>](#)

Knotbomen en hakhoutbos

Meestal zijn de knotbomen wilgen of populieren. Hier in de streek werden ook Gewone Es, Zomereik, Zwarte Els, Grauwe Abeel en Veldesdoorn geknot.

De steile valleiwanden langs de oostelijke en zuidoostelijke zijde van de vallei waren tot voor 100 jaar vaak bebost. Ze waren niet interessant voor de landbouw omdat ze te steil waren en vaak ook te nat. De restanten van die bossen zijn zeer waardevol omwille van hun grote verscheidenheid van planten. Het zijn de bossen met een zeer prachtige voorjaarsflora.

Net voor de Zwalm zien we een bos dat naast hoogstammen een belangrijke ondergroei heeft van hakhout. De bomen groeien vanuit 'stoven' als struiken met verschillende stammen. Dit komt omdat ze op regelmatige tijdstippen (om de 7 à 10 jaar) tot tegen de grond afgezet worden. Het hout wordt als brandhout gebruikt. Tot voor honderd jaar werden de bossen in Vlaanderen bijna uitsluitend op deze manier beheerd. Bossen met enkel hoogstammen waren zeer zeldzaam.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Waterzuiveringstation

De naam Vijverbossen verwijst naar de vijvers die hier vroeger lagen en die als spaarbekken dienst deden voor de watermolen stroomafwaarts. Langsheen de Zwalm werden de laatste 10 jaar twee waterzuiveringsinstallaties gebouwd. Voordien was het zeer slecht gesteld met de waterkwaliteit van de Zwalm. De rivier was een open riool van al de huizen en dorpen in de gehele Zwalmvallei. Door de verbetering van de waterkwaliteit werd de beek terug interessant voor de waterfauna en –flora. De kwaliteit mag dan al flink verbeterd zijn, er is op het gebied van waterzuivering nog heel wat werk te doen; heel wat riolen zijn nog niet aangesloten op de waterzuiveringstations.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

waterkersgrachten (foto D. Decleire)

Waterkers

Enkele bronnen voorzien de grachten van de waterkerswekerij van water. Die bronnen zijn noodzakelijk want waterkers voelt zich pas optimaal in stromend water. Waterkers is hier de plaatselijke specialiteit. Het kan tot 2 maal toe geoogst worden en is zeer gezond. Het is rijk aan mineralen zoals ijzer, zwavel en jodium.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Roborst (foto D. Decleire)

Het dorp Roborst

De eerste vermelding van de Sint-Denijskerk dateert al van 1040. Toen werd de helft van de kerk aan de Sint-Pietersabdij geschonken. Ze werd verschillende malen verbouwd. Het oudste gedeelte is in zandsteen opgetrokken en is vermoedelijk 14de, 15de eeuws. De 8-vormige toren met haar klokvormig dak dateert van 1642. De benedenkerk kreeg haar huidige uitzicht in 1767. Op het dorpsplein staat een standbeeld ter ere van de waterkerspluksters.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Het kasteelpark en het neerhof te Roborst

Reeds in de 12de eeuw was er hier een kasteel. Een ronde toren in het kasteelpark is een restant van het middeleeuws kasteel, het Zeventorenkasteel. Het huidige kasteel werd in 1799 als landhuis gebouwd. De voorgevel is opgetrokken in Lodewijk de XVI-de stijl. De achterzijde werd grondig verbouwd begin de 20ste eeuw. Nabij dit kasteelpark ligt het hof ten Dale. Achter het Hof ten Dale zie je een kunstmatige heuvel die beplant is met populieren. Tot in de jaren 60 van de vorige eeuw werd aangenomen dat dit een Romeinse of Keltische begraafplaats was. Het is echter een castrale motte, de voorloper van de latere burchten. De kasteelsite werd wellicht in de 11de eeuw opgetrokken door de heren van der Gracht. Het bestond uit een opperhof en een neerhof, die tegen elkaar lagen. Ze waren beiden omwijd met brede grachten, die op elkaar aansloten waardoor een achthoek ontstond. Het opperhof bestond uit een hoge

terp waarop een donjon een soort zware toren) stond en was omringd met een houten gepunte palissade. De steile helling was begroeid met doornstruiken. Rondom de heuvel zie je nog vaag de sporen van een omwalling.

Op het neerhof speelde zich het dagelijkse leven af. Hier stonden de boerderij(en), de woonplaatsen en eventueel de kapel. Het neerhof bevond zich hoogst waarschijnlijk op de plek waar zich vandaag de boerderij het Hof Ten Dale situeert. Het is een gesloten vierkantshoeve die opgetrokken werd in 1793. In deze streek komen er twee types gesloten hoeves voor. Een eerste type is het Brabantse type, een hoeve die in één bouwfase opgetrokken is volgens een mooi vierkant bouwplan. Het woonhuis, de stallen en de schuur zijn in dezelfde stijl gebouwd, rondom het binnenerf met centraal een mestput. Het tweede type van gesloten hoeves zijn in verschillende fases gebouwd. Het woonhuis stond vaak los van de schuur en/of stallen. Nadien kwamen er bijkomende stallen en/of schuur en verkreeg men een gesloten geheel. Deze hoeves hebben dan ook niet steeds een perfect vierkant bouwplan. Vaak werden nadien terug stallen en schuur afgebroken waardoor het gesloten karakter terug verdween. Het Hof ten Dale is een vierkantshoeve van het eerste type.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

6 kerken

Vanaf Machelgemstraat kan je een, aan de overkant van de Zwalmvallei, een aantal kerktorens herkennen aan de horizon: Strijpen, Zottegem, Bevegem, Godveerdegem, Erwetegem en Sint-Goriks-Oudenhove

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Koutermolen (foto D. Decleyre)

De Koutermolen

De Koutermolen van Rozebeke staat, zoals de naam het zegt, op een kouter. De kouters, die gebruikt worden voor teelten liggen op de hoger gelegen gebieden. De windmolens stonden omwille van hun windvang ook op die hoger gelegen gebieden. Tot voor 50 jaar was dit meestal de enige bewoning in de open kouters. Hierdoor vallen ze nog meer op in het landschap. De molen dateert van 1712. Tot 1894 werd er oliegeslagen van raap- en lijnzaad, nadien werd hij enkel nog gebruikt voor het malen van graan. Al in 1931 werd het wiekenkruis verwijderd. Tot in 1955 gebeurde het malen met behulp van een motor. Nu is hij ingericht als buitenverblijf.

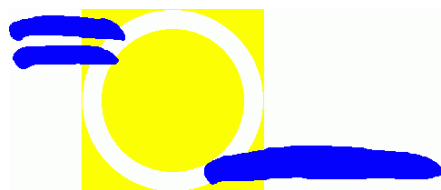
[<boven>](#)[<wandeling>](#)

De kerk van Rozebeke

De kerk van Rozebeke werd in de tweede helft van de 11de eeuw opgetrokken in Romaanse en Vroeg-Gotische stijl. Zij wordt om haar statische toren ook wel eens de basiliek of kathedraal van Zwalm genoemd.

[<boven>](#)[<wandeling>](#)

Deze wandeling is een realisatie van:

Boembeke VZW

vereniging voor natuur en cultuur in de Vlaamse Ardennen

info@boembeke.be • www.boembeke.be

